

id nodig was, om de van ingrijpend belang maken, tegenover is tot een doode letter is, toonde duidelijk, op dogmatisch, en igt worden, die tegen ingen rechtstreeks in de betekenis is, voor alle terreinen een leidende positie

ding van het Kamperscheiding, doch onrechtvaardige eenheid aan, lat Assen gelijk had, illig tot welke kerk, n anderen, noch zich, at er zijn, die zichzelf, rmeerde „eenigheid“, e gemeenschap, waar drie formuleren nog waren.

enuchterheid. Huden, een deel van den hun jeugd.

K. S.

N KUNST

beschouwing.

se andere gedichten (1) van Roel Houwink

ijft voorbij; lunne licht te zien, creek

ken havenmond [voor]

grauwe golven om man

suggestieve verzen, hythme. Het meezingstijgend voort, in boot en dan de nd op den achteref, de verbeelding

me, vooral in het eerste regel in be- dreiging van de- gen verzen en een, zoo niet brengt, gedachten losrukt, watervlak met zijn reed centonig „en e golven om“. jzen, hoe de vers- aandacht concei-“ dat met magne- lers trekt. Al zijn regelmatige bouw volging verdienen. er bij ons oproep, ien beeld vereeni- eld; geen wonder, zicht komt. Daar- drijven en nu, op vlak langs haven- ing ons bespring- hte zijn hierdoor, l, in 'tongereede ns meer dooreen a vierden en den id er door wordt

gedicht kwamen thoud-schema zijn niet, dat iedere een gedachte en iteloos zou zijn, waarschuwigheid Wij, menschen- or den tijd naar iding: schipbreuk Is er hoop voor hierop te zeggen

gr wordt bedoeld, innen we er naar

issen. In het voorbijgaan: in afgeleiden zin heeft ook voor de aesthetica betekenis het Apos- trofisch woord: „indien gij niet door de taal een duidelijke rede geeft, hoe zal verstaan worden hetgeen gesproken wordt? Want gij zult zijn als die in de lucht spreekt.“²⁾

Uitgaande van de veronderstelling de bedoeling van den dichter ten naastbij te hebben getroffen stellen we ons de vraag, of de Schrift het mens- chelijk leven zoo teekent. Het heeft er zeer weinig van. Wel leert ze ons, dat de wereld voorbijgaat met haar begeerlijkheid, maar ze laat er op vol- gen: die den wil Gods doet blijft in der eeuwig- heid.³⁾ Ze kent ook een „voorbijstroomen“⁴⁾ en een „schipbreuk lijden“⁵⁾ in het geloof, zeer zeker, maar alleen van hen, die „het anker der ziel“⁶⁾ niet hebben uitgeworpen ter plaatse waar Jezus is.

De schoonheid van deze on-Schriftuurlijke poëzie aan den buitenkant te zoeken. Een Christe- lijken tegenhanger van dit lied vormt Bilderdijks „Uitvaart“, haast te bekend om hier te citeeren. Liever schrijven we eenige regels af uit zijn „Toe- lacht“⁷⁾, navolging van Michel Angelo:

Een ledig wrak gelijk, onttakeld en ontmast, Guldreef ik 't golfgeklots om op een klip te

stranden. Maar, bij Uw doornenkroon en wreed doorboorde handen

En 't bloed dat uit Uw zijde en langs het kruishout plascht,

toevlucht voor 't berouw in wroegings zwaarste last,

ich, open mij dien weg; ik heb Uwe onderpanden.

Dit is geloofstaal, die dan ook klaar en on- dubbelzinnig klinkt.

GODS MULDIEREN.

Waarheen wilt Gij ons drijven, Heer? de wind steekt op; de nacht breekt aan. de laatste hoeve zijn wij langs gegaan, er 't daagt is er geen drinkplaats meer.

Gij zwijgt. Stom striemt het felle leer op onze trage ruggen neer. en door het donker in den barren wind aan wij, vermoeid en blind.

Er is aan ons geen heerlijkheid, geen pronk van schoonheid noch van kracht. en toch: Gij zijt het, die ons leidt, weerspannigen, door den dorren nacht naar 't stroombed van Uw eeuwigheid.

De gedachte is verwant aan die van Uit-vaart: God jaagt zijn arme, tot Hem roepende, kinderen als blind vee door een duister, vreugdeloos be- taan, de eeuwigheid tegemoet.

Het in wezen Godsliasterlijke van deze taal wordt door geen schijn van ootmoed vergoed. God zelf maakt scheiding tusschen de wereld, die geen rede ontvangt, en Zijn gemeente, waaraan Hij zandheid, vreugde, heiligmaking en wijsheid schenkt, reeds hier. Van kracht tot kracht voort- gaande worden zij „in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid“⁸⁾.

Het is niet in de eerste plaats menschonteerd, het is Godonteerd, als Zijn kinderen bij mul- dieren worden vergeleken. De meest krasse tegen- spraak van den twee en dertigsten Psalm.

Wanneer we dit gedicht zoo lezen, sluiten we ons oog niet voor het beeldend en stemming- rekend vermogen van den dichter. Maar het zou wel zeer laf, het zou verrand aan Gods zaak zijn, als we, daardoor geheel of gedeeltelijk bevredigd, na waardeurend eindooreel formuleerden, mis- schelen door „dogmatische“ bezwaren getemperd. Wat hier geschonden wordt is niet de dogmatiek, maar de heerlijkheid van Gods openbaring.

Dat we zoo lang bij dezen bundel stilstonden, geschiedde minder om het belang daarvan dan om aan concrete voorbeelden te laten zien in welke richting, naar onze meening, gezocht moet wor- den door hen, die buigen voor de Schrift als opperste norm ook voor de literatuur. En het met Gods Waarheid niet minder nauw begeeren te komen in aesthetica dan in politicia of theologica.

Van Roel Houwink naar Mevrouw E. Voor- hoeve—Van Oordt is het wel een geduchte sprong. „Guldendroede“ noemde ze haar laatsten verzen- bundel, zoo klaar en simpel van taal, zoo „ge- woon“, dat het een teleurstelling moet zijn voor wie duisterheid verwacht met diepzinnigheid en magheid aanziet voor distinctie.

CHRISTEN-ZIJN.

De adel van dien Naam verplicht ons, hoog te houden Zijn banier, en Zijn standaard fier te ontplooiën met ontsloten, blank vizier.

2) 1 Cor. 14: 9.
3) 1 Joh. 2: 17.
4) Hebr. 2: 1. Vgl. Grosheide (K. V.): „n.l. aan de zalig- heid, waarover 1: 14 sprak“. De St. V. heeft hier: door- varen.
5) 1 Tim. 1: 19.
6) Hebr. 6: 19.
7) K. D., VI, 82.
8) 2 Cor. 3: 18.

Groote mannen droegen worstlend vragen, nooden van hun tijd, zochten voor problemen antwoord, hart en ziel hun tijd gewijd.

Christus droeg van alle eeuwen aller levensvraag en nood. In Zichzelf is Hij Het Antwoord; Hij alleen is eeuwig groot;

biedt voor alle raadslen klaarheid, steun voor aller nooden wicht. Christus straalt voor levensduister aller tijden: Levenslicht.

Mogen, met dien Naam geteekend, Christnen wij, in aantal klein, hoe van verre en ach hoe nietig, van dat Licht een schijnsel zijn!

„Van vat op vat“ heet een ander gedicht, dat naar Jeremia 48: 11 verwijst. De laatste strophen nemen we hier over:

Van vat op vat:... Des Landmans wijze hand klaart, loutert Zelf den wijnoogst van Zijn land.

Zóó geeft een fijner geur, bij eedler smaak en kleur, Zijn vruchtbeladen rank.

Van vat op vat geleidigd wordt mijn ziel!...

Wat klage ik, Heer! als droesem haar ontviel?...

Voor 't reiner kristallijn van hartsbezonden wijn mijn Gaardenier den dank!

Eindelijk ontleenen we eenige strophen aan

KLEIN GELUID.

Ik heb U lief! Dit wil ik zachtens zingen; 't lied van mijn leven klinkt tot Uw eer.

Zij 't ook geen symphonie in volle accoorden, maar zacht geneurie: 'k heb U lief, mijn Heer!

Ik heb U lief! Dat is ook heel natuurlijk! Wie is als Gij zoo waard te zijn bemind?

Maar onbegrijpelijk wonder is, dat Gij mij liefhebt, mij, Heer! Uw nietig en onwaardig kind!

Gij hebt mij lief! Door dit mijn menschenleven loopt als een gouden draad Uw zorg voor mij. Dat Gij mij mint — gedachte om bij te duizlen — dat maakt mijn hart zoo onuitspreklijk blij!

Wat in deze en andere verzen van de dichteres ons aantrekt is bovenal de kinderlijk-oprechte Christenzin die ze doorstraalt en doet leven. De warme liefde tot den Helland, wiens eigendom zij zich weet.

Ik zag Zijn liefde éér mijn nood ik zag, mijn redding kende ik vóór 't bewust gevaar. En schoon ik niet kan zeggen waar, wanneer, de Herder mij, Zijn lam, voor 't eerst omving, weet ik, dat Hij mij vond, dat ik Zijn eigen ben.

Het verschil tusschen verzen als deze en de aangehaalde van Roel Houwink is niet te verklaren uit meer of minder verzekerdheid des geloofs, uit een meer of minder ver gevorderd zijn, het is principiëel. Aanvaarding, blijde aanvaarding van Gods Woord hier staat tegenover Woord-verwerping ginds. We spreken over de verzen.

Als Mevrouw Voorhoeve—Van Oordt ter zelf- typeering van „klein geluid“ spreekt, kan men dit in zekeren zin als juist erkennen. Zielediepten als bij Bilderdijk openen zich hier niet. Doch het ge- luid is klaar en zuiver van toon. Calviniste noemt zij zich, geloof ik, niet. Maar voor ons is Christe- lijke poëzie ook iets anders dan poëzie van Christe- nen of Gereformeerden: te weten Schriftuur- lijke poëzie.

K.

D.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Da D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Zelfbeproeving.

IV.

Het aandringen op zelfbeproeving, waarbij het gaat over de vraag: is het geloof, waarmee ik den Heiland aanneem, wel echt? brengt niet de zeker- heid die men zoekt, houdt tegen op den weg der Godzaligheid, maar maakt ook het leven zoo arm.

Wat toch is het geval? Stel u voor een mensch, die met een beker staat aan een fontein en opvangt het klare, koele vocht.

Dorst schroeit in zijn keel; en toch drinkt hij niet.

Hij is aldoor maar bezig met het bekijken van den beker. Is die beker wel goed in orde? Lekt hij ook? Zou het mij gelukken met dezen beker het levenwekkende water aan de lippen te krijgen?

Zóó is het met een mensch, die zich almaar bezig houdt met de vraag: is mijn geloof wel echt?

Hij bekijkt almaar de schaal en komt niet toe aan den Christus en het heil in Hem.

Zou dat het leven niet arm maken?

En nu zegge men niet: ja maar, zoo gaat het niet in de werkelijkheid.

Want dat doet het wel.

Practisch gaat het „geloofsleven“ van heel veel belijders op in het bezig zijn met eigen geloof.

De verzekerdheid omtrent zijn geloof neemt de plaats in van de verzekerdheid dóór het geloof.

Ja, ja, zegt men dan, ik mag het, dunkl mij wel gelooven!

En vraagt men dan: wat moogt ge dan gelooven? Dan luidt het antwoord: wel, dat het echt werk bij mij is, dat ik inderdaad een veranderd mensch ben.

Niet Christus, maar eigen geloof wordt het voor- werp des geloofs.

Een oud vrouwtje van over de negentig jaar gaf mij, als ik met haar over deze dingen praatte, telkens ten antwoord: „Ik wou wel, dat ik zeggen kon, wat mijn moeder zei op haar sterfbed“.

En wat zei moeder dan?

„Wat er eenmaal aan mij gebeurd is, dat is geen menschenwerk geweest“.

Daar hebt ge het.

Het bezig zijn met wat er in mij gebeurd is, het zeker zijn van wat er in mij is, in stee van het bezig zijn met Christus, het leven uit Christus.

Ik weet wel, dat niet ieder, die de „echtheid des geloofs“ telkens weer tot voorwerp van zijn zelf- beproeving maakt, zoo consequent zijn leven zal arm maken.

De natuur des geloofs verheft zich hier ook vaak triumpheerend over de leer, maar vast staat, dat in het algemeen deze levenshouding het leven verarmt.

Och, hoe weinigen zijn er, die nu toch dagelijks leven bij den rijkdom, die daar in Christus is, de verzoening met God, de liefde des Vaders, de erfenis der heerlijkheid.

En dat komt naar mijn overtuiging voor een goed deel hiervan, dat men altijd weer het aan- gezicht van Christus af- en naar zichzelf heen- wendt. Daarom ook moeten wij van deze levens- instelling af.

Toch is dat nog de voornaamste reden niet. Die voornaamste reden is deze, dat wij aan een derge- lijke probleemstelling in ons leven geen plaats mogen geven.

En nu sta ik met mijn redeneering midden in de gemeente van Christus.

Hetzelfde, iets uit een ander oogpunt gezien, kan ik ook zeggen tegen ieder, tot wie het Evangelie komt.

Maar ik sta nu midden in de gemeente van Christus, de Kerk des Heeren en ik neem tot uit- gangspunt haar eigen belijden.

Nietwaar, wij zijn geboren in het Verbond der genade.

Van dat Verbond hebben wij, toen wij nog heele kleine kindertjes waren, het teken en zegel ont- vangen in den doop.

Wat heeft God toen gezegd in dien doop?

Hij heeft gezegd: Ziedaar Christus, met al het heil, dat in Hem gevonden wordt; welnu, Ik zweer u, dat die Christus met al Zijn rijkdom voor u is; dat is zoo waar, als dit water op uw voorhoofd gesprendeld wordt.

Dat heeft God gezegd.

Daar vloeit uit voort, dat iedere gedoopte zon- der eenigen twijfel elk oogmerk Christus als zijn Heiland mag aannemen en — moet aannemen.

Als een gedoopte Christus als Zijn Heiland niet zou durven aannemen en zeggen: ja maar, mag ik mij dat wel toeëigenen? Dan zou de Heere zeggen: zoudt gij dat niet mogen? Maar wat heb Ik u dan gezegd, toen gij gedoopt werd; zou Ik dat dan niet gemeend hebben?

Gij moogt u Christus niet alleen toeëigenen, gij móet dat doen, want door het niet te doen toont gij of Mijn Woord niet te vertrouwen, of Mijn belofte niet te waardeeren.

En daarmee is heel die zelfbeproeving, die zich telkens weer richt op de vraag: Is mijn geloof wel echt? veroordeeld.

Want in den grond der zaak komt deze vraag altijd weer hier op neer: mag ik mij Christus wel toeëigenen?

En dat is, ik herhaal het, een in twijfel trekken, bedoeld of onbedoeld, van Gods beloften, die ons in den doop nog wel beteekend en verzegeld zijn.

Spreek ik dan te sterk als ik zeg, dat zulk een houding bij ons niet gevonden mag worden?

Maar daarvoor is ook nog een andere reden.

Namelijk deze, dat men, hetzij men daar erg in heeft of niet, de toerekening van Christus en al Zijne weldaden wil laten rusten niet in Gods wel- behagen, enkel in God, maar in datgene, wat in mij gevonden wordt.

Wie rustig de vraagstukken, waarover het hier gaat, overweegt, zal tot de overtuiging moeten komen, dat heel dat zoeken van zekerheid in den weg van de door mij bestreden zelfbeproeving, opkomt uit het niet onmiddellijk zich durven of willen vastgrippen aan de belofte Gods, dat is aan God zelf, maar het altijd weer tusschen zichzelf en de belofte Gods willen inleggen den keten van wat men bij zichzelf bevindt.

Met welk een verstrekend verschijnsel in het leven des geloofs wij hier te doen hebben, daar- over een volgenden keer.

D. v. D.